

Seat No. : _____

TQ-119

M.A. (Sem.-I)

May-2013

Sanskrit (403)

(Anuvad)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

૧. (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક શ્લોકનો દર્શાવવ્ય આપો અને અર્થ લખો : ૧૦
1. (a) Write Dandānvaya and meaning of any **one** verse of the following : 10
- (1) कश्चित्कान्ताविरहगुरुणा स्वाधिकारात्प्रमत्तः
शापेनास्तंगमितमहिमा वर्षभोग्येण भर्तुः ।
यक्षश्चक्रे जनकतनयास्नानपुण्योदकेषु
स्निग्धच्छायातरुषु वसतिं रामगिर्याश्रमेषु ॥
- (2) स्थित्वा तस्मिन्वनचरवधूभुक्तकुञ्जे मुहूर्त-
तोयोत्सर्गद्भुततरगतिस्तत्परं वर्त्म तीर्णः ।
रेवां द्रक्ष्यस्युपलविषमे विन्ध्यपादे विशीर्णा
भक्तिच्छेदैरिव विरचितां भूतिमङ्गो गजस्य ॥
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક પર ટૂંકનોંધ લખો : ૪
- (b) Write short note on any **one** of the following : 4
- (1) यक्षनी व्यक्तिरेखा
(2) કાલિદાસની કૃતિઓ
૨. (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક શ્લોકનો અર્થ લખો : ૧૦
2. (a) Write Khandānvaya and meaning of any **one** verse of the following : 10
- (1) प्रत्यासन्ने नभसि दयिताजीवितालम्बानार्थी
जीमूतेन स्वकुशलमयीं हारयिष्यन्प्रवृत्तिम् ।
स प्रत्यग्नैः कुटजकुसुमैः कल्पितार्घाय तस्मै
प्रीतः प्रीतिप्रमुखवचनं स्वागतं व्याजहार ॥

(2) अद्रेः शृङ्गं हरति पवनः किंस्विदित्युन्मुखीभि-
 दृष्टोत्साहश्चकितचकितं मुग्धसिद्धाङ्गनाभिः ।
 स्थानादस्मात्सरसनिचुलादुत्पतोदङ्मुखः खं-
 दिङ्नागानां पथि परिहरन्स्थूलहस्तावलेपान् ॥

(अ) नीचेनाभिंथी गमे ते भे ससंदर्भ स्पष्ट करो : ४

(b) Explain any **two** with reference to the context : 4

- (1) कामार्ता हि प्रकृतिकृपणाश्चेतनाचेतनेषु ।
- (2) याञ्चा मोघा वरमधिगुणे नाधमे लब्धकामा ।
- (3) बर्हेणेव स्फुरितरूचिना गोपवेषस्य विष्णोः ।
- (4) प्राप्ते मित्रे भवति विमुखः किं पुनर्यस्तथोच्चैः ।

3. (अ) नीचेना श्लोकने आधारे सूयवेदा प्रश्नोना जवाब लपो : 10

3. (a) Answer the questions based on following verse : 10

तस्यास्तिक्तैर्वनगजमदैर्वासितं वान्तवृष्टि-
 र्जम्बुकुञ्जप्रतिहतरयं तोयमादाय गच्छेः ।
 अन्तःसारं धन तुलयितुं नानिलः शक्षयति त्वां
 रिक्तः सर्वो भवति हि लघुः पूर्णता गौरवाय ॥

- (1) 'आदाय' अने 'गच्छेः' रूपोने समजावो.
- (2) 'वान्तवृष्टिः', 'प्रतिहतरयम्' अने 'अन्तःसारम्' शब्दोना अर्थो लपो.
- (3) 'धन' शब्दना समानार्थी शब्दो लपो.
- (4) 'रिक्तः सर्वो भवति हि लघुः पूर्णता गौरवाय ।' आ पंक्तिनो अर्थ लपो.

(अ) नीचेना प्रश्नोना जवाब आपो : ४

(b) Write answers to following questions : 4

- (1) 'हस्ति' शब्दना समानार्थी शब्दो लपो.
- (2) मेघः विन्ध्यपादे कां नदीं द्रक्षयति ?
- (3) शुक्लापाङ्गैः सजलनयनैः के स्वागतं करिष्यन्ति ?
- (4) 'आपृच्छस्व' शब्दो अर्थ लपो.

૪. (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક છંદને લક્ષણ – બંધારણ દ્વારા સમજાવો : ૮
4. (a) Explain any **one** of the following Chhanda with its characteristics : 8
- (1) इयं गेहे लक्ष्मीरियममृत वर्तिर्नयनयो –
 रसावस्या स्पर्शो वपुषि बहलश्चन्दनरसः ।
 अयं कण्ठे बाहुः शिशिरमसृणो मौक्तिकसरः
 किमस्या न प्रेयो यदि परमसह्यस्तु विरहः ॥
- (2) कर्पूरगौरं करुणावतारं
 संसारसारं भुजगेन्द्रहारम् ।
 सदा वसन्तं हृदयारविन्दे
 भवं भवानीसहितं नामामि ॥
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે છંદોના લક્ષણ સોદાહરણ સમજાવો : ૬
- (b) Explain any **two** Chhandas characteristics with example : 6
- (1) अनुष्टुप्
 (2) वसंततिलका
 (3) हरिणी
 (4) मन्दाक्रान्ता
૫. (અ) ‘મેઘદૂતમાં’ કાલિદાસના વર્ણનો ઉપર નોંધ લખો. ૮
5. (a) Write note on the descriptions of Kalidasa in Meghadoota. 8
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના એક કે બે વાક્યોમાં જવાબ આપો : ૬
- (b) Write answers in **one** or **two** sentences : 6
- (1) લઘુ-ગુરુ અક્ષર એટલે શું ?
 (2) માત્રા છંદ એટલે શું ?
 (3) ‘મ’ ગણની માત્રાઓ લખો.
 (4) ‘ઉપેન્દ્રવજ્રાનું’ લક્ષણ લખો.
 (5) યતિની વ્યાખ્યા આપો.
 (6) ‘છન્નોપાન્ત’ અને ‘કાલક્ષેપમ્’ સમાસોને ઓળખાવો.

